ՁՈՐՔՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 998 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ 1900 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22—3 ՓԵՏՐ, 3 ՇԻՎՎԱԼ 1317 22 ՓԵՒՆՈՒԻԷՄԱ" 1316 Դ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 998

20 ՓԱՐԱՅ

ԲԻԶԱՆԹԻՈՆ

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԻՐԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻԶԱՆԹ ՓԷՋԷԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
امتيازصاحبى ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
دارالطباعه خانسى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولو دائره ده مخصوص در

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅՈՑԵՐԷՆ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՔՐՈՆԻԿ ՎԵՆՆԱԿԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐ ԵՒ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վիեննա, 23 Մայիս 1900.

ՋՄԵՌԱՆ ԶՈՒԱՐԹՈՒԹԻՒՆՔ

Ջմեռնան զուարճութիւններն սկըսան մեծ եռանդով։ Մի քանի տարի է, այլեւայլ արգելքներ ելած էին ու վիեննայի Գաթնավաճը նահանգացած։ Անցեալ տարի, կայսրուհւոյն սուգն էր։ Այժմ, Բարեկենդանն ազատ է և յոյժ երկար, 52 օր, եւ եւրի ճիշտը 52 գիշեր։ Այն զուարթ և սիրուն երեկոյներէն զատ, որք Պալուհնալ եւ Սօֆիընսալի մէջ ամէն տարի տեղի կ'ունենան, իւրաքանչիւր շաբաթ երեք անգամ կ'ըլլայ մեծ պարահանդէս։ Ասոնք ամենէն աւելի ընտրեալ են։ Հոն կ'երթան միայն ազնուականներ, ոչ ոք կրնայ մտնել առանց հրաւիրատոմսակի։ Ասոնց մէջ կ'երեւին ամենէն գեղեցիկ տիկնայք եւ օրիորդներ։ Ասոնց մէջ կ'երեւի նաեւ Ա. Մեծ. Կայսրուհին, որ ամէն տարի մէկ երեք անգամ կ'երթայ

ղացածքինով լեռն ի վեր մագլցեր են, մինչ իրենց թնդանօթք գծոխային կրակ մը կ'տեղացնէին Անգլիացիներուն գլխուն։ Կ'յիշէ՞ք, Սըր Ռ. Պուլլըր երբ իր զօրքերով Դուկելան անցաւ, Յայտարարութիւն մը հանեց, որով կ'ըսէր թէ «Մեր Լէտիսմիթի եղբարց օգնութեան կ'երթանք, և ա՛լ ետ պիտի չդառնանք այս անգամ։ Թշնամին շատ խաղեր պիտի ընէ ձեզ, զգո՛յշ կեցէք։ Երբ սպիտակ դրօշ պարզէ, ական մ՛ի վախէք, չարունակեցէք զարնել, մինչեւ որ հրացանները գետին ձգէ և ձեռքերը վեր վերցնէ թշնամին։ Ա՛ն ատեն միայն վստահ եղէք որ անձնատուր կ'ըլլայ։» Պօէրներն իմացեր էին Պուլլըրի այս Յայտարարութիւնը, ուստի երբ մօտեցան Սբիօն Քօբի խրամներուն եւ պատնէշներուն մէջ ծածկուած պաշտպանուած անգլիական զօրքերուն, պօռացին. «Վերուցէ՛ք ձեռքերնիդ, թողէ՛ք զէնքերնիդ»։ Բախտն անանկ բերաւ որ Պօէրներուն համար Պուլլըրի գուշակածն իր զօրքերուն գլուխն եկաւ։—150 անգլ. զօրքեր, ձեռքերնին վեր վերցնելով և հրացաննին գետին նետելով, անձնատուր եղեր են Պօէրներուն, որք Անգլիացիներուն ա՛յնքան սիրելի «սուրինին ծայրովն» ետ մղեր վար հրեր են Անգլիացիներն Սբիօն Քօբի կատարէն։

Արդ, ո՞ր կողմն հաւտանք։ Այս 150 Անգլիացիներուն անձնատուութիւնը կարելի՞ է միթէ որ չինծու ըլլայ բոլորովին։ Իսկ եթէ մասամբ կամ ամբողջովին ճիշտ է այս պատմութիւն, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Պուլլըր անոր վրայ բառ մը անգամ չըսեր, կամ եթէ ըսեր է, Պատերազմական Պաշտօնատան ի՞նչպէս գաղտնի կ'պահէ։— Ահա՛ ամենամեծ խնդիրը՝ երէկի Թղթաբերներով առնուած Լոնտոնի թերթերուն մէջ, որք առ հասարակ տրտում տխուր են, տեսնելով որ մէկ ամիսէ ի վեր ա՛յնքան մեծ պատրաստութեամբք և ա՛յնքան բարձրթռիչ յոյսերով ակնկալութիւններով կատարուած հանդիսաւոր յարձակումն ա՛յսքան խղճալի վախճան մը կ'ունենայ, և Դուկելայի անդիի կողմն ետ երթալով, Պուլլըր իր առջի դիրքերուն կ'դառնայ խղճալի ձախողութեամբ, հարիւրաւոր թանկագին կեանքերու անօգուտ կորուստէն ետքը։— «Պօէրներուն կեդրոնական դիրքին զարնուեցանք, և դիրքեւ ելանք։ Այ թեւին զարնուեցանք, նմանապէս անանցանելի գտանք զայն։ Արդեօք աւելի կ'յաջողի՞նք եթէ ձախ թեւը փորձենք», կ'գրէ Ստանտըրտի զինուորական քննադատը։ Ո՛վ գիտէ, մէյ մը գացէ՛ք նայեցէք, կարելի է յաջողիք։ Դժբախտաբար, Պօէրներն ամէն բան օրն օրին կ'իմանան։ Երբ Պուլլըր մեծ շարժում մը սկսաւ դէպ ի Բոդկիդերի հունը, նոյն օրն իսկ Պօէրք իմացած ըլլալով, իրենց զօրապետներ ժողով գումարուած էին և պէտք եղած որոշումները տուած էին՝ դիմադրութեան համար, և ահա՛ փորձը ցուցուց որ ամէն բան լաւ խորհեր պատրաստեր էին։ Եթէ Պուլլըր այս անգամ Դուկելայի վարի կողմէն, կամ Պօէրներուն ձախ թեւէն զարնել ուզէ, հարկաւ Ժուպէռ և Պօթա ա՛ն ալ պիտի իմանան, և իրենց դիւրաշարժ զօրքերով այն կողմէ դէմ պիտի դնեն։ Խաղը Լէտիսմիթի կողմը ծայր է։ Նոյնինք զալ չաբթու նոր բան մը կ'լսե՞նք Ռոպէրդսի և Քիչնէրի շարժման վրայ՝ Բարկլէյսոյ հիւսիսային ծայրերէն դէպ Օրանժ։

* *

Վերջացող եօթնեկին մէջ քաղաքական դէպքերն ալ կարեւոր չեղան։ Անգլիոյ Խորհրդարանին գումարումը նորութիւն մը չբերաւ և չի կրնար բերել, այն պատճառներով զոր մեր Դչ. օրուան Խմբագրականով բացատրեր էինք։ Խորհրդարանին գումարումը լոկ ձեւակերպութիւն մ'է՝ խնդրուած վարկերը քուէարկելու, կառավարութեան տալիք բացատրութիւնները լսելու, և թշնամիին ցոյց տալու թէ Բրիտանեան ազգը միշտ համամիտ և համասիրտ է այս Պատերազմն յաջող վախճանի մը բերելու։ Անգլիա իր կորուստները բազմապատիկ տոկոսով պիտի պահանջէ Թրանսվալէն և Օրանժէն, և որովհետև ատոնց գանձերը, Ռանտի բոլոր ոսկեհանքերուն արտադրութեամբն ո՛րքան ալ հարստացած, անբաւական են Մեծին Բրիտանիոյ պահանջելիք նիւթական և բարոյական հատուցումներն ընելու, ուստի Անգլիա պիտի հաշուակցի՛ կալ տալով Թրանսվալի և Օրանժի ամբողջութիւնն իսկ։ Անգլիացի ազգն իր համամտութեամբ ահա՛ այս բանը կ'հասկցնէ Պօէրներուն, և Լ. Սալզպըրի Դահլիճն ո՛րքան ալ յանցաւոր ըլլայ բոլոր այս գործին մէջ, Խորհրդարանին արդի նստաշրջանէն աւելի տկարացած դուրս պիտի չգայ։ Հրաժարիլ ուզէ ալ, իր սկսած ձախող գործը չարունակելու սիրտ ունեցող մը պիտի չգտնէր որ իր տեղն անցնէր։

Շաբթուս մէջ գիտելի էր անգլիական մամուլին արտայայտած մտահոգութիւնը թէ մի՛ գուցէ Ցամաքային Տէրութիւնք փորձեն օգուտ քաղել Անգլիոյ դժուարութիւններէն։ Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի լրագրերուն մէջ հականգլիական յարձակումները խիստ սաստկացած են։ Լոնտոնի մամուլը կ'հաւկնայ որ Ռուսիա մինչեւ մէկ ատրճան կապուած է Նիքոլա Բ. Կայսեր խաղաղասէր յայտարարութիւններովը, և կեցած տեղը Պատերազմ չի կրնար գրգռել.— Թէ Գերման Կայսրն Անգլիոյ հետ աւրուելու կողմը չէ, և թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը չուզեր 1900ի Արուեստահանդէսին յաջողութիւնը վտանգել՝ յախուռն գործողութեամբ մը։ Բայց թէև այս երեք կառավարութեանց ընթացքն ապահովիչ է մինչեւ ատրճան մը, ժողովուրդներուն կամ հանրային կարծիքին գրգռումներն իրօք վտանգաւոր դարձած են։ Գերմանիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի ժողովուրդներն անպատճառ կ'ուզեն որ Անգլիա մեծ կակ հարուած մը կրէ՝ իբրև հետեւանք Պօէրական Պատերազմին, կամ Ռուսիա Ասիոյ խորերը, Գերմանիա աչքի զարնող գաղթականութեանց մէջ, իսկ Ֆրանսա Հիւսիսային Ափրիկէի կողմերը կարեւոր բան մը ձեռք ձգեն՝ ի հեճուկս Մեծին Բրիտանիոյ։ Եթէ Պատերազմը շատ լմննայ, այս ժողովրդային ըղձանքներ ելք չեն ունենար։ Բայց եթէ գործերն այսպէս ամիսներ տեւե՞ն։—Այսօր ճիշդ չորս ամիս է Թրանսվալի Պատերազմին սկիզբէն ի վեր, և Պատերազմին վախճանն ամէն ժամանակէ աւելի անստոյգ կը թուի։ Անորոշ հաւատք մը կայ թէ Անգլիա պիտի յաղթէ։ Այո՛, բայց ե՞րբ, և ինչպէ՞ս.— ո՛չ ոք կրնայ գուշակել։ Եթէ Անգլիա զօրաց թուոյն շատութեամբը պիտի յաղթէ, միթէ հիմակ Հարաւային Ափրիկէի մէջ իր ունեցած զօրքերուն գումարը Պօէրներուն ունեցածին գո՞նէ կրկինը չէ՞ արդէն։ Իսկ եթէ Անգլիա ռազմավարական հանճարի ուժովը պիտի յաղթէ, արդեօք ունի՞ Հարաւային Ափրիկէն աւելի աղէկ ճանչցող և աւելի կարող ռազմագէտներ՝ քան զանոնք որ արդէն կան հոն։ Ահա՛ երեք շաբաթ է որ Լ. Ռոպէրդս Բարկլէյս հասաւ իբրեւ Սպարապետ։ Իր հոն հասնելէն ետքն էր որ Պուլլըր յարձակողական կարեւոր յատակագիծ մը յղացաւ, գործադրեց, և յաղթուեցաւ։ Լ. Ռոպէրդսի հաւանութեա՞մբն է որ այս բաներն եղան։ Եթէ իր հաւանութեամբ չեն, ուրեմն իր Սպարապետութիւն բան մը չարժեր։ Զօրավարներն իրմէ անկախ են ուրեմն։ Իսկ եթէ իր հաւանութեամբ են, ուրեմն ինքն ալ նոյնչափ զուրկ կ'գտնուի Պօէրներուն յաղթելու համար պէտք եղած ռազմավարական հանճարէն։

Ինչպէս որ ալ բացատրուին այս առեղծուածներ, անխուսափելի հետեւութիւնն այս է որ յայտնի չէ թէ ե՛րբ պիտի լմննայ պատերազմը, և այս երկարատեւ անստուգութեան միջոցին, ո՞վ գիտէ ինչեր կրնան պատահիլ՝ Եւրոպայի ժողովրդոց հականգլիական բուռն հոսանքին մղման ներքեւ։

Տքդ. Լէյտսի գտած ընդունելութիւնը Պերլինի Արքունեաց քով եւ Ֆրանսական Հանրապետութեան քով՝ ուղղակի ապտակ մ'է Անգլիոյ երեսին։ Ամերիկացի թղթակից մը որ կ'գտնուի Օրանժի զօրքերուն քով, կ'գրէ իր թերթին թէ Պօէրներուն տիրող համոզումն այս է թէ «Մեծ Տէրութիւն մը ձեռքի տակէ կ'օգնէ Պօէրներուն՝ Անգլիոյ գլխուն հարուած մը իջեցնելու թաքուն դիտումով»։ Ո՛րչափ ալ գովեստ տրուի Պօէրներուն անհատական, ազգային և զինուորական ընտիր բարեմասնութիւններուն, անհերքելի է որ իրենք իրենց միալով պիտի չկարենային այսքան մեծ յաջողութիւն մը վայելել։ Եւրոպայէն անշուշտ օգնութիւն կ'գտնեն թէ՛ նիւթապէս թէ բարոյապէս։ Բայց թէ ի՛նչպէս, ո՛ր ճամբով, Անգլիացիներուն իսկ գաղտնիք մ'է տակաւին։ Միայն թէ երբ Կոմս ֆոն Պիւլով Անգլիոյ դէմ Ռայխսդակի մէջ ճառեր խօսելէ ետքը կ'ընդունի զՏքդ. Լէյտս և երկար խօսակցութիւններ կ'ունենայ անոր հետ, եւ երբ Հանրապետութեան Նախագահն և Մ. Տէլքասէ, գիտնալով հանդերձ որ Տքդ. Լէյտսի ներկայութիւնն արգելք պիտի ըլլար Անգլիոյ դեսպանին ներկայութեան, Նախագահական մեծ հացկերոյթին կ'հրաւիրեն Պօէր պատգամաւորը, կ'հետեւի թէ Ցամաքային Տէրութիւնք դէպքերուն ընթացքէն քաջալերուած, ա՛լ չեն ծածկեր իրենց պօէրական համակրանքները։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԲԺԻՇԿ

ՏՈՔԴ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ

էֆէնտի, ի դիւրութիւն իր բազմաթիւ յաճախորդաց, Ղալաթիա, կամուրջին գլուխը, Խալիլ փաշա փողոց թիւ 10, մասնաւոր դարմանատուն մը հաստատած է, ուր հիւանդ պիտի ընդունի ամէն օր (բաց ի կիրակիէ) ժամ 5էն 11 (Ը. Թ.)։

Տոքդ. Ռաֆայէլեան էֆ., ներքին, արտաքին, ջղային, մորթային և մասնաւորապէս արանց և կանանց միզանցային և ծննդական գործարանաց, ինչպէս նաեւ մանկանց հիւանդութիւնները դարմանելու մասին արդէն իր հմտութեան և քսանամեայ փորձառութեան բազմաթիւ ապացոյցները տուած և իրաւամբ գնահատուած ըլլալուն համար, իր ճարտար եւ հոգածու խնամոց դիմողներն անշուշտ գոհ պիտի մնան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆՈՐ ՃԻԳԵՐԸ

220,000 ԶՕՐՔ

Շաբթուս սկիզբը, Հեռագիրը ծանոյց թէ Անգլիա 100,000 զօրք եւս շարժման մէջ դնելու պէտք կ'տեսնէ։ Այս Հեռագիր լոկ ենթադրութիւն մը չէր։ Երէկ իրիկուան Թղթաբերով առնուած Թայմզ կ'ծանուցանէ թէ «Պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող Անգլ. չորս բանակներն ալ ազդու յարձակողականի մը անբաւական ըլլալով, կառավարութիւնը պէտք պիտի տեսնէ 50,000 զօրք եւս ղրկելու Հարաւային Ափրիկէ, և ուրիշ 50,000 ալ պատրաստ պահելու։»— Միեւնոյն ատեն, Թայմզ կ'յարէ թէ «Պատերազմին առաջին գծին վրայ ունինք 50—60,000 զօրք և ատոնց ալ ետին (Բարկլէյսէն մէջ) կան նմանապէս 50—60,000 զօրք։» Ըսել է թէ այս Պատերազմին համար Անգլիա 220,000էն աւելի զօրք զէնքի տակ կ'առնու։ Թայմզ կ'ըսէ թէ «Մէկ—երկու ամիս առաջ ամէն ոք պիտի խնդար եթէ յայսպիսի բան մ'ըսուէր։ Բայց որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր որ 100—120,000 Անգլ. զօրք, սխալ ռազմավարութեան մը բերմամբ, այս անկարողութեան վիճակին պիտի մատնէին։»

ՏՔԴ. ԼԷՅՏՍԻ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐԸ

Տքդ. Լէյտս ծանոյց Բարիզի լրագիրներուն թէ Թրանսվալ և Օրանժ պիտի հաճին հաշտութիւն կնքելու՝ բաւական է որ իրենց բացարձակ անկախութիւնն երաշխաւորուի, մաս մը սահմանակից Անգլ. հող իրենց թողուի, և Տէլակոայի ծովածոցին հարաւակողմը (Բորդուկէզ երկրէն դուրս) նաւահանգիստ մը յատկացուի իրենց։ — Ստանտարտ կ'ըսէ. «Շնորհակալ ենք Տքդորին (Լէյտսի) չափաւորութեան համար, բայց այն չափաւորութենէն օգուտ պիտի չքաղենք։ Հաշտութիւնը պիտի կնքուի յարմար ժամանակին, այսինքն՝ ա՛յն ատեն միայն երբ Պօէրներուն համար եւ հնար չըլլայ նաւահանգիստներ եւ Անգլ. հողեր պահանջել։»

ԵՐԿՈՒ ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐԸ

Օրանժի նախագահ Մ. Շդէյն եւ իր արտաքին գործոց նախարար Մ. Ֆիշըր Յնվ. 26ին Բրեդորիա հասան։ Երկաթուղւոյ կայարանին մէջ ընդառաջ ելաւ Մ. Քրիւկէր, իր գլխաւոր պաշտօնէից հետ։ Երկու Նախագահները քանիցս ողջագուրեցին զիրար։ Երկուքին ալ աչքերը լեցուած էին։ Խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր կայարանին չուրջը։ Թէպէտ Պօէրներն Անգլիացիներէն աւելի պաղարիւն են, եւ ցոյցէ բնաւ չեն ախորժեր, բայց պարագային պարզ հանդիսաւորութիւնը չարժեց Պօէրները, որք սրտաբուխ հուրրաներով հետեւեցան երկու Նախագահները տանող կառքին, մինչեւ Մ. Քրիւկէրի առանձնական բնակարանը։ Այս առթիւ, Բրեդորիայի գլխաւոր թերթը, հոլանտերէն Վօլքսթէմ, յօդուած մը հրատարակելով, բարիգալուստ մաղթեց Մ. Շդէյնի և Մ. Ֆիշըրի, եւ ըսաւ որ եթէ Օրանժի արտաքին գործակցութիւնը չըլլար, դէպքերն այժմեան յաջող ընթացքը չէին առներ պօէրական զէնքերուն համար, եւ թէ ազգին երկու մասերուն այս գործակցութիւնը միայն կարելի ըրաւ Թրանսվալի Կառավարութեան՝ իրերը բերել այժմեան յուսալից վիճակին։

ԲՐԵՏՈՐԻԱՅԷ Յնվ. 25ին կ'հեռագրեն.— «Վերին Դուկելայի Պօէր հրամանատարը ծանոյց Թրանսվալի կառավարութեան թէ երէկ Սբիօն Քօբի մօտ բուռն կռիւ մը եղաւ, լեռան կատարն յարձակմամբ առնուելու միջոցին, բաւական անգլիացիներ ճերմակ դրօշ պարզեցին և անձնատուութեան հնկան։ Հեռագիրը կ'վերջանայ սապէս. «Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, թէև մեզ ալ քաջարի և թանկագին կեանքեր զոհել պարտաւորեցանք»։

—Լորէնցօ—Մարքուէզ Յնվ. 25 թուով Թայմզի կ'իմացնեն.—Երեսունէ աւելի Ֆրանսացիներու Թրանսվալ երթալու համար տոմսակ չտրուելուն պատճառաւ, այս վերջիններս դիմեցին իրենց հիւպատոսներուն։ Հիւպատոսը Լորէնցօ—Մարքուէզի ընդհ. կառավարչին գիտել տուեր է որ այս ճամբորդները անցագիրն ըստ օրինի վաւերացուած էին Բարիզի և Լորէնցօ—Մարքուէզի Թրանսվալի հիւպատոսներէն և Բորդուկէզի օրինաց տրամադրութիւններն ևս գործադրուած են։ Հիւպատոսն աւելցուցեր է նաև թէ՝ եթէ նորէն մերժուի իր հայրենակցաց տոմսակ տրուիլ, կառավարութիւնը պիտի պարտաւորի տուգանք մը տալ, միջազգային օրինաց դէմ շարժած ըլլալուն համար։ Ընդհ. կառավարիչը նախապէս անցագրերն ստորագրած ըլլալով, պարտաւորեցաւ հիւպատոսին պահանջմանց գոհացում տալ, և ուղեւորք արտօնուեցան իրենց ճամբան շարունակելու։ Ուրիշ հիւպատոսներ կ'ստորագրեն անցագրերն այն մարդկանց, որք բերանացի կը յայտարարեն թէ Լոանուոր գործի համար կ'երթան ի Թրանսվալ։ Այս ճամբորդներուն մէջ կ'գտնուին հինգ ֆրանսացի սպաներ և երկու հոլանտացի զինուորական կցորդներ։ Յաջորդ շաբթու գերմանական շոգենաւով մը ուրիշ օտարականներ կ'սպասուին, որք պիտի երթան ի Թրանսվալ։ Կ'կարծուի թէ բազմաթիւ ֆրանսացիներ և գերմանացիներ վարձուած են պատերազմի համար ռազմանիւթ պատրաստելու Պօէրաց»։

—Տըրպէնէն Յվր. 27 թուով Ստանտըրտի կ'հեռագրեն.—Օրանժէ հասնող մէկը կ'հաւաստէ թէ Պօէրք Զօր. Պուլլըրի ծրագրած շարժումներուն ամբողջապէս տեղեակ էին»։

—Յնվ. 28ին կ'հեռագրեն Սբիօն Քօբէ «Տէյլի Մէյլի» թէ, երբ այդ լեռն առնուած ժամանակ անգլիացիք գագաթն հասան՝ մէկ Պօէր մը միայն գտան, զոր սուինով սպաննեցին։

—Բիդերմարիցպուրկէ «Տէյլի Թէլէկրաֆի» կ'իմացնեն թէ Լէտիսմիթի քաղաքապետն և թաղապետական նախագահը պատկերազարդ ուղերձներ պատրաստեր են՝, զորս պիտի ներկայացնէին Զօր. Հուայթի և Պուլլըրի երբ այս վերջինը քաղաքն ազատել յաջողէր։

—Սէն Լուիէ «Հէրալտի» քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ, այդ քաղաքին մէջ հրատարակուած գերման թերթի մը տնօրէնը Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարին ղրկեր է իր բացած հանգանակութեան ամբողջ գումարը՝ 750 տոլար, որպէս զի Միացեալ-Նահանգաց Բրեդորիայի հիւպատոսին միջոցաւ յանձնուի Նախագահ Քրիւկէրի։ Լրագրին տնօրէնը միանգամայն խնդրեր է Նախարարէն որ, եթէ այս յանձնարարութիւնը չընդունի, պատճառը բացատրէ։

—«Մալղդգամ» փոխադրանաւը Լոնտոնէն Քուինսթաուն (Իռլանտա) հասաւ։ Շոգենաւուն մէջ կան 360 հոգի, և 239 ձի։ Քուինսթաունէ նոյն փոխադրանաւը դրուեցան երկու թնդանօթի մարտկոց, որ կ'պարունակէ 9 սպայ, 340 զինուոր, 174 ձի, 12 թնդանօթ և 22 կառք, ինչպէս նաեւ բաւական քանակութեամբ ռազմանիւթ։

—Մոնկեաբը—Քոբոբեկաքն փոխադրանաւը, որուն ուշ մնալը բաւական մտատանջութիւն կ'պատճառէր, Բարկլէյս հասեր է։ Մեչնօ նաւը, որ իբր պատերազմական արգիլեալ նիւթեր փոխադրող բռնուած էր, Յվր. 23ին յանձնուեր է նաւային գրաւմանց ատեանին։ Լորտ Րոպերդս այցելեր է Մոյն հիւանդանոց—նաւը, ուր իրեն պատիւներ ընծայուեր է տիկին Ռանտոլֆ Չըրչիլի կողմէ։

—Իրիշ Այըշմըն լրագիրը կ'ըսէ թէ անգլիացի զօրավարք միշտ իռլանտական վաշտերը կ'դնեն ամէնէն վտանգաւոր տեղերը։ Լոնտոնի Օպզէրվըր լրագիրն այս ըսուածներուն ի հաստատութիւն մէջ կ'բերէ քանի մը թիւեր. իռլանտական վեց վաշտերէն, կ'ըսէ լրագիրը, սպայ եւ զինուոր 721 հոգի սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան, որ ըսել է 120 հոգի վաշտ գլուխ։ Անգլիական 24 վաշտերէն 1,363 հոգի վիրաւորուեցան, այսինքն միջին հաշուով 56 հոգի վաշտ գլուխ։

Իրիշ Այըշմըն կ'յաւելու. — «Իռլանտացոց նաւ դրուած պահուն, զանոնք կ'գինովցնեն զօրաւոր ըմպելիքներով։ Զանոնք կ'ծաղրեն, խոստանալով զիրենք Մալդա հանել։ Սպաներն իրենց րիվոլվըրները ձեռքերնին պատրաստ բռնած են քաշելու, և կ'արգիլեն Իռլանտացոց իրենց ընտանեաց միաս բարով ըսել։ Փոխադրանաւուց մէջ ալ անոնց հետ կ'վարուին իբր գերի։»

—Անգլ. լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Րիկչիոտտի Կարիպալտի խնդրեր է իբր կամաւոր ծառայել անգլ. պատերազմին մէջ։ Պատերազմական պաշտօնատունը մերժեր է այս առաջարկութիւն։

—Ռուսսի Լիսթօք լրագրի խմբագիրներէն մին տեսակցութիւն մ'ունեցեր է Դոլըսդոյ կոմսին հետ, որ յայտարարեր է թէ «առանց անգլ. պարտութեան մը լուրն յուսալու իր լրագիրը չբանար»։ Մեծանուն հիւանդը, սակայն մեծապէս պախարակեր է Պօէրները բանագնացութեան դրօշին վրայ կրակ ընելնուն համար։

—Կոլէժ տը Ֆրանսը կ'պատմէ թէ Պավիերայի մէջ լուր տարածուեր է որ Զօր. Պուլլըր յաղթուեր ու գերի ինկեր է։ Այս լուր այնչափ մեծ ուրախութիւն պատճառեր է որ հանրային քանի մը հաստատութեանց մէջ նուագարանները Թրանսվալի ազգ. երգն հնչեցուցեր են, զոր ժողովուրդը մտիկ ըրեր է գլխաբաց։ Պավիերայի ստահակներն և երիտասարդներն իրեց լամբակին կ'անցունեն Թրանսվալի դրօշին գոյնով ծաղիկներ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Փետր.—Լորէնցօ—Մարքուէզէ Թայմզի կ'հաղորդեն.—«Թրանսվալէն եկած լուրերուն համաձայն, Պօէրք համոզուած են թէ Լէտիսմիթի վրայ յարձակիլն և զայն ռմբակոծելն այլեւս անօգուտ է։ Պօէր Պատերազմ. պաշտօնատունն որոշեր է իր ռազմավարութեան ծրագիրը փոխել։ Լէտիսմիթի մօտ գտնուած բանակներ, մեծ քանակութեամբ փայտ, պարկով աւազ և հարիւրաւոր Քաֆիրներ ղրկուեցան, նպատակ ունենալով թումբ մը շինել, որպէս զի դարձնեն Քլիփ-Րիվըրի ընթացքը, որ Լէտիսմիթի մօտ, քաղաքին հարաւակողմէն կ'անցնի։ Գետը քաղաքին մէջէն անցընելով պիտի ողողեն զայն և ասով ստիպեն անգլ. զօրքերն և բնակիչներն իրենց ստորերկրեայ փոսերը և նկուղները թողելու։

—Սթիրմէնի բանակատեղէն Յնվ. 30ին Րիւդէրի կ'հաղորդեն. —«Զօր. Պուլլըր, իր զօրքերուն ուղղեալ բանախօսութեան մը մէջ, ըսաւ թէ յոյս ունի որ մէկ շաբթէն Լէտիսմիթ հասնի։» Բնիկները կ'հաստատեն թէ Զօր. Ժուպէռ Լէտիսմիթի մօտ սպաննուեր է ռումբի հարուածով մը։ (Քանի՞երորդ անգամն է։ Ծ. Խ.)

—Սէնդ Ճէյմս Կազէթ հեռագիր մը կ'հրատարակէ որուն համեմատ, ստոյգ աղբիւրէ կ'հաղորդուի թէ Զօր. Պուլլըր Դուկելան անցած է երեք կէտերէ և կռիւ մը բռնուած է, որ առտուընէ ի վեր կ'շարունակուի։

—Պատերզ. Նախարարութիւնն այսօր բնաւ լուր ստացած չէ Դուկելայէն։

—Սբիօն—Քօբի ճակատամարտին մէջ Անգլիացոց կորուստին ամբողջական ցուցակին համաձայն, պակասներուն համագումարն 215ի կ'հասնի։

—Մէֆքինկի զօրաց հրամանատար գնդապետ Պատէն Բօուէլ, կ'հեռագրէ Բլըմըր գնդապետին.—«Հոս ամէնուն առողջութիւնը տեղն է, Յունվ. 16ին ստիպեցի թշնամին փոխելու իր դիրքերը, ուր զետեղած էր իր ամէնէն մեծ թնդանօթները։ Թշնամին դեռ կ'պահէ երկու զօրաւոր ամրութիւնները, զորս ուժանակով քանդել կ'յուսամ։ Պաշարման զօրքը քաջառողջ է և մեծ վստահութիւն ունի։»

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովը գահաճառի պատասխանի վիճաբանութիւնը կ'շարունակէ։ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական, Ճօն Պրոտրիք յայտարարեց թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ եղած գաղտնի պայմանագրութեան նկատմամբ բան մը չկրնար հաղորդել։ Պատերազմական պաշտօնատան խորհրդական Մր. Ուայնտհէմ արդարացուց պատերազմական պաշտօնատան ձեռք առած զինուորական միջոցները։

ԲԷԲՏԱՈՒՆ.—Զրոյցի մը նայելով, անգլիացի զօրքերը, հրետանիի միջոցաւ առանց ընդդիմութեան գրաւած են Բրիէսքան, որ կ'գտնուի Օրանժ գետին վրայ, Օրանժ Րիվըրի արեւմտեան և Դուկելայի հարաւ-արեւմտեան կողմը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Նաւատորմին յաւելման ի նպաստ նոր ցոյց մը կ'կատարուի Պավիերայի Լուի իշխանին բանախօսութիւնը զոր Միւնիխի մէջ տրուած հացկերոյթի մը ատեն արտասանեց Վիլհէլմ Բ.ի ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Հացկերոյթին կ'մասնակցէին Պավիերայի Լուի, Ռոպէրդ, Ֆրանսուա, Լէօբոլտ, Ժորժ և Ալֆոնս իշխանները, Սիկֆրիտ և Քրիստօֆ դուքսերը, Հէսի, Հանրի, Հօհենձոլէրնի Ֆրէտէրիք իշխանները, Ահա Լուի իշխանին բանախօսութիւնը. «Այսօր կ'տօնենք Գերման կայսեր և Բրուսիոյ թագաւորին ծննդեան տարեդարձը։ Գիտէք, Պարոններ, թէ կայսրը, միւս Գերման իշխաններուն հետ համախորհուրդ, կ'ջանայ աւելցնել Գերմանիոյ ծովային և ցամաքային զօրութիւնը։ Գիտէք նաև թէ պատերազմելու դիտաւորութեամբ չէ աս, այլ Գերման կայսրութեան խաղաղութիւնը պահպանելու և գերման հպատակներու շահերն ու ձեռնարկներն ապահովելու համար։ Երանի՜ թէ կայսեր նպատակն իրագործուի ընդ փոյթ»։ Լուի իշխան վերջացուց իր բանախօսութիւն բաժակ առաջարկելով իր հօր Պավիերայի խնամակալ իշխանին համար։

ԴԱՆԻԱՅԻ մէջ Նախարարական տագնապ մը կ'սպասուի։ Երեսփ. ժողովոյ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բացարձակապէս որոշած է տապալել արդի դահլիճը։ Այս հակառակութեան պատճառը սա է որ կառավարութիւնն 1898ին, Եւրոպայի մէջ շրջած պատերազմական լուրերէն անհանգիստ ըլլալով, ժողովրդեան ներկայացուցիչներուն կամքին հակառակ, 500 հազար քուրոն գործածած էր ռազմանիւթերու գնման համար։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Աւստրիոյ—Հունգարիոյ դեսպանին կինը, Սպիտակ տան մէջ տրուած դիւանագիտական հացկերոյթի մը պահուն, մերժած է ընդունիլ Մէքսիկայի դեսպանին թեւը մտնել։ Կ'կարծուի թէ այս դէպքին արդիւնքը պիտի ըլլայ Աւստրիոյ դեսպանին փոփոխումը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրուհւոյն մօր, Շլէզվիկ-Հոլշդայնի դքսուհւոյն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ, Բրիմքնաուի (Սիլեզիա) մէջ, ուր ներկայ էին Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին, ինչպէս նաև հանգուցելոյն ազգական իշխանական անձնաւորութիւններ։ Ղրկուած ծաղկեպսակներուն մէջ աչքի կ'զարնէին Ռուսիոյ և Աւստրիոյ կայսերաց ղրկածները, որք Գերմանիոյ կայսեր և կայսրուհւոյն նուիրած պսակներուն քով դրուած էին։ Դագաղին անմիջապէս ետեւէն կ'երթային Վիլհէլմ կայսրն և Շլէզվիկ Հոլշդայնի Երնէստ — Կիւնթէր դուքսը։

ՊԵՐԼԻՆԷ կ'գրեն թէ Գերմանիոյ կայսրուհւոյն մօրը մահն այս տարի Վիլհէլմ կայսեր ծննդեան տարեդարձի հանդէսներուն վրայ ստուեր ձգեց։ Անձրեւն և գորշ երկինքն իրաց տխրութիւնը կ'աւելցնէին մարդկանց սրտին վրայ։ Կայսրը դիւանագիտական մարմնոյն շնորհաւորութիւններն ընդունելէ հրաժարեցաւ։ Դեսպանատունք թէև իրենց դրօշները պարզեցին, բայց չլուսաւորուեցան։ Անհատական մեծ լուսավառութեանց շատերն ետ մնացին։ Այսու հանդերձ կայսրութեան առաջին նախարարին աւանդական հացկերոյթը դարձեալ տրուեցաւ։ Պաշտօնատուներէն դուրս դրօշներ հանուած էին ի պատիւ կայսեր։ Պալատին մէջ երեք շաբաթ սուգ պիտի բռնուի։ Ուրիշ տեղեր կ'ըլլան ատենաւորի և գործոց ընթացքին վայրկեան մը իսկ դադար չտալ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԿԱԹՈԼԻԿ ՂՊՏԻՆԵՐԸ.— Պապը կէս միլիոն իտալական ֆր. տուաւ իբրև դրամագլուխ Կաթոլիկ Ղպտի Պատրիարքութեան և Եպիսկոպոսութեան, մասնաւորապէս պատուիրելով որ Ղպտի կղերին համար Ընծայարաններ բացուին։ Գահիրէի պապական ներկայացուցիչ Մոնսէնեոր Սոկարայի ալ հրաման ղրկեց որ յանուն Բրոբականտայի հողեր գնուին կաթոլիկ հաստատութեանց համար։

ՊԸԼԺԻՈՅ թնդանօթարանի քննիչ յանձնաժողովը որոշեց որ Քրուբի դրութեամբ շինուած պէլժ դաշտային թնդանօթներն այլեւս հինցած ըլլալով, նոր ձեւով մը պէտք է շինուին պէլժ բանակին թնդանօթները։ Նորտէնֆէլտ—Քոքըրիլի պէլժ դրութիւնն ընդունուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ, Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, հանդիսաւոր թափորով նոյն մզկիթը գնաց եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, նոյն թափորով կայս. Պալատ վերադարձաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւշիրութեան ստորճան տրուեցաւ՝ Պէշիքթաշի ոստիկանապետ եւ կայս. պատուակալ թիկնապահ Ֆէրիգ Հաճի Հասան փաշայի։ Ուլայի Ա. ստորճան՝ Քաղաքապետական Ժողովոյ անդամ Ալի պէյի։ Ուլայի Բ. ստորճան՝ Արքունի թնդանօթարանի պաշտօնեաներէն Հաճի Իսմայիլ էֆ.ի և ընդհանուր հաշուակալութեանց դիւանի միւմէյիզ Զըյա պէյի։

Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ կայս. պատուակալ թիկնապահ եւ Օսմ. շոգեուն Նաւատորմին հրամանատար Ֆէրիգ Հասան Րամի փաշայի. Բ. կարգի Օսմանիյէ Նշմտական պաշտօնատան ընդհ. հաշուակալի օգնական Ապտիւրրահման Վէֆիգ էֆ.ի. Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Նշմտական ժողովոյ օժանդակ քարտուղար Ճէլալէտտին պէյի և կայս. թիկնապահ Քէնան փաշայի։

ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԸ.—Վեհ. Սուլթանն հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր տէրութեանց վեհապետներուն, որք Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած էին ի կայս. Պալատ։ Մասնաւոր հեռագրեր ղրկուեցան նաև Եգիպտոսի Խտիվին, Մէքքէի Էմիրին, Պուլկարիոյ իշխանին, Նահանգաց կուսակալներուն, զօրաբանակաց հրամանատարներուն և Արտասահմանի բոլոր օսմ. դեսպաններուն, իրենց շնորհաւորական հեռագրերուն առթիւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ գոհունակութիւն յայտնելով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ յանձնաժողովը ձեռք առած է Բաղնիքի տուրքին գանձման խնդիրը, որոյ մասին ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ կ'կատարուին այժմ։

ՁԵՌՆՀԱՍ իշխանութիւնն հրահանգ տուաւ բոլոր գաւառային վարչութեանց որ նաւահանգիստներու եզերքը քարափ, նաւամատոյց և կամ ուրիշ շէնքեր շինել ուզող անձանց տեղւոյն թաղապետութեան կողմէ ուղղակի արտօնութիւն չտրուի, այլ օրինական ձեւակերպութեանց կատարումէն ետքը, Բ. Դռնէն գալիք հրամանին սպասուի։

ՈՉ—ԻՍԼԱՄ վարժարաններու նորոգութիւնը կամ վերաշինութիւնն արտօնուելու համար, հարկ է որ նոյն վարժարանաց անուամբ կատարուած հանգանակութիւնք պաշտօնապէս արտօնուած ըլլան կանխաւ, և կառավարական մասնաւոր թոյլտուութեամբ բացուած ըլլան այդ վարժարաններ։ Արդ, վերստին ծանուցուեցաւ առ որ անկ է, որպէս զի այս պայմանները չկրցուցած վարժարանաց շինութեան կամ նորոգութեան համար ոևէ արտօնութիւն չտրուի կայս. կառավարութենէն։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը գրած է Արտաքին գործոց պաշտօնատան թէ հեռէն կառավարութիւնն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

##

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՀՀՍՀՌ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ» [21]

ՀԵՏՔ ՓՈՓՈՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՄԱՅԻՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՀՀՍՀՌ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ» [21]

ՀԵՏՔ ՓՈՓՈՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՄԱՅԻՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՀՀՍՀՌ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ» [21]

ՀԵՏՔ ՓՈՓՈՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՄԱՅԻՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ՀՀՍՀՌ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ» [21]

ՀԵՏՔ ՓՈՓՈՔ